

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Toegepaste Gerontologie
voltijd/deeltijd

Fontys Hogeschool Verpleegkunde

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Toegepaste Gerontologie
voltijd/deeltijd

Fontys Hogeschool Verpleegkunde

CROHO nr. 30109

Hobéon Certificering
12 december 2014

Auditpanel

W.L.M. Blomen, voorzitter
Dr. R.J.J. Gobbens
E. Messelis, lic.
A. van Leeuwen
S.M. Mulder

Secretaris

H.R. van der Made

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	27
6.	AANBEVELINGEN	29
BIJLAGE I	Scoretabel	31
BIJLAGE II	Opleidingsspecifieke eindkwalificaties	33
BIJLAGE III	Schematisch overzicht opleidingsprogramma	37
BIJLAGE IV	Programma, werkwijze en beslisregels	39
BIJLAGE V	Lijst geraadpleegde documenten	43
BIJLAGE VI	Overzicht auditpanel	45

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Stichting Fontys Hogescholen
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Toegepaste Gerontologie
registratienummer croho	30109
domein/sector croho	Gezondheid & Welzijn
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Health Care
aantal studiepunten	240EC
afstudeerrichtingen	geen
Onderwijsvorm	competentiegericht
Onderwijstaal	Nederlands
locatie	Eindhoven
varianten	Voltijd/deeltijd
relevante lectoraten	Implementatie en evaluatie van Evidence Based Practice in de verpleegkundige praktijk
datum audit / opleidingsbeoordeling	29 september 2014
contactpersoon	Dr. Karen (C.M.M.) Cox k.cox@fontys.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie**, voltijd/deeltijd.

bron: Kritische Reflectie opleiding, juli 2014

peildatum: februari/september 2014

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	geen	14	13	24	26	36
▪ deeltijd	geen	22	21	10	15	7
uitval (aantal/percentage)						
uit het eerste jaar ¹	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	-	0%	2 (15%)	8 (33%)	2 (8%)	-
▪ deeltijd	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	2 (13%)	-
uit de bachelor (hoofdphase ²)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
• voltijd	-	3 (43%)	0%	0%	-	-
• deeltijd	-	7 (30%)	8 (38%)	1 (10%)	-	-
rendement (percentage) ³	2009	2010	2011	2012	2013	2014
• voltijd	-	-	-	-	-	1 (7%)
• deeltijd	-	-	-	-	-	4 (18%)
docenten (aantal + fte)	aantal			Fte		
	16			6,57		
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁴	Bachelor		Master		PhD.	
▪ voltijd	-		11		5	
docent-student ratio ⁵	1 : 15 (2014)					
contacturen (aantal) ⁶	1 ^e jaar		2 ^e jaar		3 ^e jaar	
▪ voltijd	20		18		15	
▪ deeltijd	7,5		7,5		15	

¹ Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten. De deeltijdstudenten uit 2010, 2011 en 2012 hebben de propedeuse niet gevolgd.

² Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁴ Het aandeel docenten (onderwyzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwyzend personeel).

⁵ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwyzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁶ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

Toegepaste Gerontologie betreft het kennisdomein rondom de 55-plusser en wat deze groep ouderen wil, kan en nodig heeft in wonen, werken, welzijn, vrijetijdsbesteding en zorg. De hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie van Fontys Hogeschool Verpleegkunde, biedt een vierjarig programma, in zowel een voltijdse als deeltijdse variant, voor professionals die de zelfredzaamheid van ouderen versterken door dienstverlening op een breed gebied van welzijn, zorg, wonen en arbeid, vanuit de wensen en mogelijkheden van de oudere(n) zelf. De toegepast gerontoloog kan zich binnen de opleiding profileren als: casemanager, innovator of consultant.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De opleiding hanteert een beroeps- en opleidingsprofiel dat zij in samenwerking met de zusteropleiding van Hogeschool Windesheim in 2008 heeft opgesteld. Het profiel bestaat enerzijds uit een vijftal beroepsspecifieke eindkwalificaties en, anderzijds, uit de tien generieke hbo-kwalificaties. De vijf beroepsspecifieke eindkwalificaties zijn geconcretiseerd in beheersingsindicatoren, gekoppeld aan aandachtsgebieden en uitstroomprofielen, en worden behaald in drie opeenvolgende beheersingsniveaus. Inhoudelijk is de volledige set beoogde eindkwalificaties dekkend voor en georiënteerd op het beroep van de bachelor toegepaste gerontologie.

Ter bepaling van het eindniveau maakt de opleiding een zichtbare verbinding met de Dublin Descriptoren. Zowel onderzoek als de internationale oriëntatie zijn in de set eindkwalificaties verdisconteerd.

De opleiding heeft een goede dialoog met het werkveld, een dialoog die naar het oordeel van het panel nog verder kan worden geïntensiveerd. Het werkveld met wiens vertegenwoordigers het panel sprak, signaleert – net als de opleiding – dat de beoogde eindkwalificaties voor het BTG-programma aan herijking toe zijn, zonder dat dit op voorhand hoeft te leiden tot ingrijpende wijzigingen in de bestaande set eindcompetenties. Het panel deelt dit oordeel en komt op grond hiervan dan ook op Standaard 1 tot het oordeel 'voldoende'.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Vanuit een passende onderwijsvisie heeft de opleiding een inhoudelijk samenhangend curriculum ingericht waarin naar inhoud en beroepsoriëntatie recht wordt gedaan aan de eisen die het werkveld stelt aan een toegepast gerontoloog. Er is sprake van een duidelijke opbouw en voldoende inbreng vanuit en samenwerking met de beroepspraktijk, waarbij de opleiding nog meer dan nu het geval is, zich naar het werkveld kan profileren en de kwaliteit van de stageplaatsen aandacht behoeft. De gelijkschakeling van het deeltijdse programma met het voltijdse heeft ervoor gezorgd dat nu ook de deeltijdstudenten meer samenhang in het curriculum ervaren.

Het programma is voor zowel de voltijdse variant als (sinds 2013) de deeltijdse variant opgebouwd uit thematische blokken, waarin zowel de verschillende werkvelden als de uitstroomprofielen tot leven komen. De opleiding heeft voldoende inzichtelijk gemaakt dat de leerdoelen van de afzonderlijke onderwijsseenheden tezamen dekkend zijn voor de door de opleiding beoogde eindkwalificaties. Onderzoek, sociaal-communicatieve vaardigheden en studieloopbaanbegeleiding lopen als leerlijnen 'verticaal' door het gehele programma waardoor de studenten op deze gebieden gaandeweg de opleiding meer vaardig worden en ook in toenemende mate worden uitgedaagd tot zelfstandig handelen.

De door de opleiding ingezette literatuur is inhoudelijk passend, maar het aandeel verplichte Engelstalige studieboeken en artikelen zou nog kunnen worden versterkt. Internationalisering heeft de opleiding nu in overeenstemming met haar eindkwalificaties in het programma uitgewerkt; een verdergaand beleid verkeert nog in de initiële fase. Studenten vinden het programma over het algemeen voldoende studeerbaar.

Het personeel dat het programma verzorgt, is inhoudelijk goed opgeleid en geëquipeerd om het opleidingsprogramma uit te voeren. De opleiding borgt in voldoende mate dat de docenten zich professionaliseren en beschikken over didactische vaardigheden. Studenten zijn lovend over de vakinhoudelijke deskundigheid en de werkveldexpertise die hun docenten inbrengen. Aandacht behoeft de cohesie binnen het docententeam, met name omdat de opleiding relatief veel docenten met een tijdelijke en beperkte aanstelling kent. Het panel verwacht dat de uitbreiding van de formatieruimte de gevoelde werkdruk onder de docenten zal verminderen, maar dat op dit punt het opleidingsmanagement wel de vinger aan de pols dient te houden.

De opleiding beschikt over een adequate huisvesting waarin het onderwijsconcept van de opleiding goed kan worden uitgevoerd en waarin alle opleidingsspecifieke voorzieningen zijn opgenomen. Er is sprake van een goed functionerend systeem van studiebegeleiding met expliciete aandacht voor studenten met een functiebeperking.

De informatievoorziening aan de studenten is over het algemeen behoorlijk, maar het tijdig beschikbaar stellen van cijfers blijft een aandachtspunt.

De opleiding beschikt over een gedegen programma, dat verzorgd wordt door docenten die het inhoudelijk, organisatorisch en onderwijskundig kunnen dragen. De opleidingsspecifieke faciliteiten zijn over het geheel genomen op orde.

Daarentegen kan de opleiding zich in haar programma nog sterker profileren naar het werkveld en behoeven de stages aandacht; ook de samenhang in het docententeam kan worden versterkt en de informatievoorziening over cijfers vraagt om verbetering. Op grond van deze afwegingen beoordeelt het panel Standaard 2 met een 'voldoende'.

Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een gedegen systeem van toetsen en beoordelen dat zowel valide en betrouwbare toetsen, als transparante beoordelingen oplevert. De examencommissie heeft goed zicht op het volledige spectrum van toetsen en assessments en heeft helder in beeld welke verbeteringen en aanscherpingen noodzakelijk zijn. Ook uit haar jaarverslag blijkt dat zij in de positie is gebracht die de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) van een examencommissie binnen het hbo verwacht.

De opleiding levert studenten af die minimaal aan het hbo-bachelorniveau voldoen. Het panel plaatst bij de eerste lichting afstudeerwerkstukken wel een aantal kanttekeningen, die wanneer de opleiding deze ter harte neemt, het afstudeerniveau van de volgende cohorten nog verder kan versterken. In zijn afweging komt het panel voor Standaard 3 als geheel tot het oordeel 'voldoende'.

Algemene conclusie:

Met een 'voldoende' op ieder van de drie standaarden voor beide varianten beoordeelt het panel de opleiding als geheel met een 'voldoende'.

Het panel adviseert de NVAO de hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie van Fontys Hogescholen opnieuw te accrediteren voor een periode van zes jaar.

Den Haag, 12 december 2014

W.L.M. Blomen
voorzitter

H.R. van der Made
secretaris

3. INLEIDING

De hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie (BTG) van Fontys Hogescholen, maakt deel uit van de Fontys Hogeschool Verpleegkunde (FHV). Deze Fontys-Hogeschool omvat vier opleidingen: de hbo-bachelor Verpleegkunde (HBO-V), de hbo-bachelor Toegepaste Gerontologie, de hbo-bachelor en het associate degree programma Management in de Zorg en de hbo-masteropleiding Advanced Nursing Practice. Binnen de Fontys Hogeschool Verpleegkunde studeren per oktober 2014 1750 studenten.

De FHV herbergt één lectoraat, dat in 2003 is opgericht: 'Implementatie en evaluatie van Evidence based Practice in de verpleegkundige praktijk'. Recent is een nieuwe lector aangetreden.

De hbo-bacheloropleiding TG van Fontys wordt verzorgd in Eindhoven. De opleiding kent zowel een voltijdse als een deeltijdse variant.

De hbo-bachelor Toegepaste Gerontologie wordt door twee hogescholen in Nederland verzorgd: Windesheim en Fontys. De opleiding is erop gericht studenten af te leveren die in staat zijn de zelfredzaamheid van ouderen te versterken, door dienstverlening op een breed gebied van welzijn, zorg, wonen en arbeid, vanuit de wensen en mogelijkheden van de oudere(n) zelf. De toegepaste gerontoloog kan zich binnen de opleiding profileren als: casemanager, innovator of consultant. Aan de opleiding is de graad van Bachelor of Health Care verbonden. Ten tijde van de audit volgen 123 (82 voltijd, 41 deeltijd) studenten de opleiding.

De opleiding wordt – in beide varianten – sinds september 2010 bij Fontys uitgevoerd.

Ontwikkelingen na de Toets Nieuwe Opleiding

De Toets Nieuwe Opleiding vond plaats in 2009; de huidige accreditatie eindigt op 27 september 2015. Om ook het eerste cohort afgestudeerden in de beoordeling te kunnen betrekken, heeft de opleiding van de NVAO uitstel verkregen voor de termijn waarop de aanvraag tot heraccreditatie moet worden ingediend.

Het rapport van de toenmalige auditcommissie bevatte een aantal aanbevelingen, waaraan de opleiding in de achterliggende jaren aandacht heeft besteed.

Zo was het visitatiepanel van oordeel dat de *internationale verkenning*, inclusief internationale vakliteratuur, nader uitgewerkt diende te worden omdat de kennisdeling op dit gebied nog niet systematisch plaatsvond. Vanaf het studiejaar 2011-2012 heeft de opleiding internationale handboeken en artikelen toegevoegd en is gerontologische kennis uit andere landen in een aantal onderwijsblokken opgenomen. In 2013-2014 is door middel van de gerontologielijn in het programma specifieke kennis vanuit onderzoeken in België aan het curriculum toegevoegd. Vanaf 2014-2015 bevat elk onderwijsblok internationale literatuur. Ook heeft de opleiding beleid ontwikkeld met betrekking tot internationale contacten en stages.

Het toenmalige visitatiepanel constateerde dat de opleiding gebruik heeft gemaakt van een goed functionerende klankbordgroep, maar vond wel dat de contacten met het werkveld nog verder uitgebouwd en bestendig konden worden. In 2013 heeft de opleiding een Werkveldadviescommissie (WAC) ingesteld om haar te adviseren over de inhoud van het programma en de actualisering van de door de opleiding beoogde eindkwalificaties. Ook op andere wijze heeft de opleiding gewerkt aan het versterken van de relatie met het werkveld (zie ook de uitwerking onder de verschillende standaarden).

Als bijzondere uitdagingen voor de positionering van de opleiding benoemt zij voor haar doorontwikkeling in de Kritische Reflectie de volgende aandachtsgebieden:

- (de gevolgen van) de verschuiving van de verantwoordelijkheid voor langdurige zorg van rijk naar gemeente;
- het vertalen naar de beroepspraktijk en de opleiding van wereldwijd onderzoek op het gebied van gerontologische onderwerpen;
- de brugfunctie die studenten in de regio Eindhoven kunnen vervullen tussen zorg en technologie.

De door de opleiding doorgevoerde wijzigingen sinds de audit in 2009 en de onderwerpen die de opleiding als aandachtsgebieden voor de toekomstige ontwikkeling benoemt, heeft het panel tijdens de audit met de opleiding besproken. De neerslag hiervan is terug te vinden bij de bevindingen en oordelen per standaard.

Waar in dit rapport over 'de opleiding' wordt gesproken, betreft dit zowel de voltijdse als de deeltijdse variant. Indien de beide varianten uiteenlopen, wordt hieraan specifiek gerefereerd.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Inhoud van de beoogde eindkwalificaties

De opleiding hanteert een vijftal beroepscompetenties als beoogde eindkwalificaties. Dit zijn: (i) dienstverlening aan de ouder wordende mens, (ii) het organiseren, beheren en regisseren van de dienstverlening aan ouderen, (iii) het ondernemen in de dienstverlening aan de ouder wordende mens, (iv) beleidsmatig denken, processen kwalitatief bewaken en aansturen in de dienstverlening aan de ouder wordende mens en (v) leren en ontwikkelen van de beroepsbeoefenaar. De uitwerking van deze vijf eindcompetenties is opgenomen in de bijlage II bij dit rapport.

Naast deze beroepscompetenties hanteert de opleiding de tien generieke hbo-competenties als richtsnoer voor haar programma. Deze generieke hbo-competenties impliceren ondermeer het methodisch en reflectief denken en handelen, het kunnen toepassen van wetenschappelijke inzichten en het probleemgericht kunnen werken.

De opleiding heeft al in 2007-2008 samen met haar BTG-pendant van Hogeschool Windesheim het beroeps- en competentieprofiel ontwikkeld. Daarbij heeft zij gebruik gemaakt van relevante onderzoeken en heeft zij het werkveld nauwgezet betrokken. Het toenmalige auditpanel dat in 2009 de Toets Nieuwe Opleiding (TNO) uitvoerde, constateerde dat 'er heldere eindkwalificaties geformuleerd zijn, afgeleid van een duidelijk beroepsbeeld en dat beide voldoende zijn afgestemd met de omgeving.'

Anno 2014 hanteert de opleiding nog immer dezelfde set eindkwalificaties, maar is zij – in overleg met haar Werkveldadviescommissie en de opleiding van Windesheim bezig deze te herijken. De talrijke veranderingen in de ouderenzorg maken het noodzakelijk de eindkwalificaties zowel in de nationale context, alsook in internationaal verband, opnieuw op hun actualiteit te toetsen.

Het panel heeft de gevoelde noodzaak tot aanpassing met de opleiding besproken. De opleiding geeft daarbij – gesteund door haar werkveldadviescommissie – aan de vijf competenties nog immer actueel te vinden. Deze zullen naar verwachting dan ook gehandhaafd blijven. Met name de uitwerking van de eindkwalificaties in beheersingsindicatoren en leerdoelen zal – ondermeer in samenwerking met de collega-opleiding BTG van Windesheim – worden herzien. Deze uitwerking bleek tot nu toe te weinig specifiek en dus in te geringe mate richtinggevend voor het programma en de toetsing. Het panel deelt deze constatering van de opleiding; het heeft er begrip voor dat het tempo van de veranderingen en de dynamiek in de zorgsector het voor een opleiding moeilijk maken om hiermee gelijke tred te houden, maar vindt een versnelling in de herijking van de vijf eindkwalificaties en de uitwerking ervan belangrijk.

Oriëntatie en niveau

De opleiding heeft de competenties geïntegreerd in een viertal aandachtsgebieden die zij binnen de gerontologie van wezenlijk belang acht. Dat zijn: (i) arbeid, (ii) wonen en woonomgeving, (iii) welzijn, maatschappelijke participatie, vrijetijdsbesteding, en (iv) zorg. Deze aandachtsgebieden zijn op hun beurt weer geïntegreerd in de drie uitstroomprofielen.

Vanuit deze uitstroomprofielen benoemt de opleiding de volgende functies die afgestudeerden kunnen vervullen: casemanager bij ‘Hulp bij Dementie, begeleider van kwetsbare ouderen en hun netwerk, projectmanager in zorg- en welzijnsinstellingen en thuiszorgorganisaties, casemanager van 50-plussers bij het UWV (*Casemanagement en regievoering*); stafmedewerker bij gemeente, beleidsmedewerker zorg- en welzijnsorganisatie, projectmedewerker diverse belangenorganisaties ouderen, bijvoorbeeld bij Stimulans, beleidsadviseur zorg, wonen en welzijn, stafmedewerker kwaliteitszorg (*Consultancy en beleid*) en onderzoeker, bedenker van nieuwe producten en diensten ten aanzien van ouderen, adviseur woningbouwvereniging, adviseur technologische ontwikkelingen en dienstverlening bijvoorbeeld bij Vanmorgen, projecten bij Brainport. Gezien de karakteristiek van de regio kan de afgestudeerde hierbij brugfuncties vervullen tussen technologische ontwikkelingen en zorg en welzijn (*Innovatie en ondernemen*).

De eindcompetenties zijn daarmee duidelijk georiënteerd op de uitoefening van het beroep van de toegepast gerontoloog.

Om de eindkwalificaties van hbo-bachelorniveau te laten zijn, heeft de opleiding de Dublin Descriptoren als referentie gebruikt. In haar Kritische Reflectie geeft zij heldere voorbeelden hoe ieder van de Dublin Descriptoren is terug te vinden in de set eindkwalificaties. Zo komt bijvoorbeeld ‘oordeelsvorming’ terug in de competentie ‘organiseren, beheren en regisseren van dienstverlening aan ouderen’ als van de studenten wordt verwacht dat zij ‘een trajectbegeleiding of zorgketen moeten opzetten vanuit een kritische analyse van een dilemma of probleem’. De indicator ‘leervaardigheden’ komt expliciet tot uitdrukking in de vijfde competentie ‘leren en ontwikkelen van de beroepsbeoefenaar’.

Iedere eindcompetentie heeft de opleiding uitgewerkt op drie beheersingsniveaus die richtinggevend zijn voor het programma: (a) Toepassen, (b) Integreren en (c) Verbeteren. Deze beheersingsniveaus worden gedurende de opleiding behaald. De opleiding kent een drietal uitstroomprofielen, te weten: (i) casemanagement en regievoering, (ii) innovatie en ondernemen en (iii) consultancy en beleid. Iedere student studeert af in twee van de drie uitstroomprofielen. Alle studenten behalen de competenties (i) en (v) op het hoogste niveau (verbeteren), terwijl het hoogste niveau van de competenties (ii) t/m (iv) elk aan een uitstroomprofiel zijn verbonden. In de bijlage II is de uitwerking van de eindcompetenties naar oriëntatie en niveau weergegeven.

Onderzoek

Onderzoek is geïntegreerd in de generieke hbo-kwalificaties die de opleiding naast de door haar geformuleerde vijf beroepsspecifieke eindcompetenties hanteert.

In de uitwerking van de eindkwalificatie ‘Dienstverlening aan ouderen’ formuleert de opleiding dat de student in staat moet zijn tot het doen van ‘Praktijkgericht onderzoek, waarbij de principes van Evidence Based Practice toegepast worden. Ook in de eindkwalificatie ‘Ondernemen in de dienstverlening aan ouderen’ is in de uitwerking de ontwikkeling van de onderzoekende houding bij de student zichtbaar. Ondermeer doordat hij ‘...een projectplan moet opzetten, met verantwoording vanuit kritische analyse over de aanpak’ en ‘vanuit marktonderzoek een marketingplan moet maken en projectmatig uitvoeren, aansluitend bij nieuwe ontwikkelingen, met gebruikmaking van kennis op het gebied van marktwerking en resultaatgerichtheid’. Het panel vindt de beoogde eindkwalificaties van de opleiding op een passende wijze op onderzoek georiënteerd.

Internationalisering

Zoals het toenmalige TNO-panel al constateerde heeft de opleiding bij de ontwikkeling van haar eindkwalificaties een brede verkenning uitgevoerd, ook internationaal. Daarbij heeft zij de inhoud van verschillende aanverwante opleidingen in zowel binnen als buitenland met elkaar vergeleken en op relevantie voor de eigen opleiding beoordeeld. Een neerslag daarvan is te vinden in het in 2008 opgestelde Beroeps- en Opleidingsprofiel.

In haar Kritische Reflectie stelt de opleiding dat zij beoogt vanuit een veranderende demografische context met bijbehorende maatschappelijke ontwikkelingen waarin het thema 'gezond en vitaal ouder worden' centraal staat, hbo-professionals af te leveren die in staat zijn om vanuit een brede, internationale, kijk op de ouder wordende mens naar bijbehorende vergrijzingsvraagstukken te kijken.

In de specifieke beroepscompetenties heeft dit ertoe geleid dat onder 'Dienstverlening aan ouderen' de uitwerking is opgenomen dat de student 'actuele kennis vanuit meerdere nationale en internationale kennisbronnen moet kunnen beoordelen op hun betekenis voor de dienstverlening aan ouderen en moet kunnen toepassen. In de generieke hbo-kwalificatie 'brede professionalisering' is eveneens sprake van 'zelfstandig en resultaatgericht kunnen werken,...ook in een internationale omgeving.'

Het panel vindt hiermee de internationale oriëntatie van de opleiding in de beoogde eindkwalificaties voldoende afgedekt.

Validering beroeps- en competentieprofiel

De opleiding kent een Werkveldadviescommissie (WAC) die zes leden telt. De leden zijn afkomstig uit de verschillende aandachtsgebieden die de opleiding binnen de toegepaste gerontologie heeft benoemd. Zowel uit de notulen van de WAC-vergaderingen die het panel tijdens de audit heeft ingezien als uit het gesprek dat het panel met vertegenwoordigers van deze commissie en het werkveld heeft gevoerd, blijkt dat de opleiding al langere tijd een intensief gesprek voert met het werkveld over de actualiteit van het vigerende beroeps- en opleidingsprofiel, mede in het licht van de vele ontwikkelingen in het domein van welzijn en gezondheidszorg.

De werkveldvertegenwoordigers zijn positief over de wijze waarop de opleiding zich ontwikkelt, maar stelt tevens dat zij op een kruispunt verkeert. Sinds 2008 is er veel gebeurd, zowel maatschappelijk gezien op het gebied van ouderen, als ook met betrekking tot de totstandkoming van een internationaal AGHE-competentieprofiel waarop aansluiting moet worden verkregen en het – eerder vermelde – gegeven dat de beroepscompetenties in de uitwerking nog te weinig richtinggevend blijken te zijn voor het programma.

Ook ziet de Werkveldadviesraad dat de drie uitstroomprofielen ter discussie staan. Dat geldt met name voor de naamgeving en de focus van Casemanagement, maar ook het profiel 'Ondernemen en Innoveren' wordt bekritiseerd voor wat betreft de exacte focus: ondernemen en/of innoveren?

De Werkveldadviescommissie is dan ook positief over het gezamenlijke project van de beide TBG-opleidingen om voor 1 maart 2015 een stevige revisieslag op het profiel uit te voeren. Het panel is – met de WAC – van oordeel dat dit zeer noodzakelijk is.

Weging en Oordeel:

De opleiding hanteert een beroeps- en opleidingsprofiel dat zij in samenwerking met de zusteropleiding van Hogeschool Windesheim in 2008 heeft opgesteld. Het profiel bestaat enerzijds uit een vijftal beroepsspecifieke eindkwalificaties en, anderzijds, uit de tien generieke hbo-kwalificaties. De vijf beroepsspecifieke eindkwalificaties zijn geconcretiseerd in beheersingsindicatoren, gekoppeld aan aandachtsgebieden en uitstroomprofielen, en worden behaald in drie opeenvolgende beheersingsniveaus.

Inhoudelijk is de volledige set beoogde eindkwalificaties dekkend voor en georiënteerd op het beroep van de bachelor toegepaste gerontologie.

Ter bepaling van het eindniveau maakt de opleiding een zichtbare verbinding met de Dublin Descriptoren. Zowel onderzoek als de internationale oriëntatie zijn in de set eindkwalificaties verdisconteerd.

De opleiding heeft een goede dialoog met het werkveld, een dialoog die naar het oordeel van het panel nog verder kan worden geïntensiveerd. Het werkveld met wiens vertegenwoordigers het panel sprak, signaleert – net als de opleiding – dat de beoogde eindkwalificaties voor het BTG-programma dringend aan herijking toe zijn. Het panel deelt dit oordeel en komt op grond hiervan dan ook op Standaard 1 tot het oordeel 'voldoende'.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Programma

Onderwijsvisie

De opleiding verbindt de inhoud van het programma sterk met de realiteit van de praktijk. Vanuit dit perspectief kiest de opleiding haar didactiek en werkvormen. Studenten verwerven hun competenties zoveel mogelijk integraal en de opleiding probeert het leerproces te bevorderen door de toepassing van activerende werkvormen.

Uitgangspunt is verder dat studenten leren door eigen mogelijkheden, kennis en praktijkervaring te integreren. Het leerproces voltrekt zich door te theoretiseren, te reflecteren en door praktische toepassing. De opleiding beschouwt de studenten als 'regisseurs van hun eigen leerproces binnen de kaders van het programma'. Ondersteund door docenten, werkcoaches en een begeleid proces van zelfreflectie moeten studenten doelen formuleren voor hun leerproces en zicht krijgen op reeds verworven en nog te ontwikkelen competenties.

Het panel vindt dit een passende visie op onderwijs voor een hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie, die een relatief jong expertisegebied omvat aan de ontwikkeling waarvan de opleiding wil bijdragen onder meer door innovatie en professionalisering van het beroep.

Opbouw, structuur en inhoud

Het vierjarige programma met een omvang van 240EC bestaat uit een major van 210EC en een minor van 30EC. Elk studiejaar is opgebouwd uit thematische blokken van een kwartaal. Een thema geeft inhoudelijke samenhang aan een blok. In dit blok werken studenten aan een beroepsproduct, waar omheen leeractiviteiten zijn geprogrammeerd. De competenties en gedragsindicatoren/leerdoelen zijn in iedere fase van het programma richtinggevend voor het onderwijs in de blokken, zo blijkt uit de bestudering van de verschillende blokboeken.

In het eerste studiejaar staat in elk van de vier blokken een werkveld centraal. Dat zijn achtereenvolgens: 'arbeid', 'maatschappelijke participatie, welzijn en vrijetijdsbesteding', 'wonen' en 'zorg'. In het tweede jaar zijn de thema's/uitstroomprofielen 'casemanagement en regievoering', 'consultancy en beleid' en 'innovatie en ondernemen' gekoppeld aan deze vier werkvelden. In het derde en vierde jaar worden de competenties behorend bij de door de studenten gekozen uitstroomprofielen verworven op het bachelorniveau. In de als resultante van de stage op te leveren beroepsproducten wordt dit duidelijk: case assessments/ begeleidingsplannen (*Casemanagement en regievoering*), ondernemingsplan of innovatieplan (*Innovatie en ondernemen*) en advies/projectplan of projectplan met implementatieplan (*Consultancy en beleid*).

Voor onderzoek, sociaal-communicatieve vaardigheden en studieloopbaanbegeleiding zijn er 'doorlopende leerlijnen' in het curriculum opgenomen, waardoor de student deze studieonderdelen gedurende het programma fasegewijs in een toenemende complexiteit en op een hoger niveau moet beheersen.

De geschetste opbouw van het programma geldt voor zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding. Voor deeltijdcohorten van voor 2013 had de opleiding het programma anders vormgegeven, maar naar aanleiding van het Inspectierapport 'Goed Verkort' heeft de opleiding hierin verandering gebracht, zodat beide programma's nu volledig identiek zijn ingericht. Het panel is hier positief over.

De verplichte literatuur sluit aan op de blokthema's. Naast de literatuur die de student in ieder blok tot zich neemt, adviseren docenten over te raadplegen aanvullende literatuur, zowel in de Nederlandse als Engelse taal. Het panel stelt vast dat Engelstalige literatuur op de verplichte lijst nog zeer beperkt is en beveelt de opleiding aan dit aspect te versterken. Uit de audit blijkt overigens dat studenten tijdens hun onderzoeksproject verplicht zijn om meerdere Engelstalige artikelen te gebruiken. Ook bevestigen studenten dat de opleiding stevig stuurt op het zelf zoeken van – ook Engelstalige – literatuur bij bepaalde onderwerpen.

Het panel vindt het programma helder van opbouw, met een zichtbare verbinding naar de werkgebieden en de uitstroomprofielen. Het curriculum is bovendien inhoudelijk samenhangend door de thematische benadering en kent een opbouw die van studenten gaandeweg meer complexiteit en zelfstandigheid in handelen verlangt, uitmondend in de keuze voor de twee (verdiepende) uitstroomprofielen.

De deeltijdse studenten tonen zich tijdens de auditgesprekken minder tevreden met de samenhang in de studie. 'Dat komt,' zo vertelt een van hen, 'doordat de eerste lichter studenten veel problemen heeft gehad. Zo kregen wij een blok over Wonen en dat pakte anders uit. Dat lag aan een combinatie van inhoud en docent. Ook het wijzigen van de criteria tijdens de stage was vervelend. Er moest eerst een marketing- of ondernemersplan geschreven worden, maar dat werd toen plotseling een innovatieplan. Criteria vanuit de opleiding sloten eerder niet aan bij die van het werkveld.' Zowel de huidige dt-studenten als de docenten stellen tijdens de audit dat deze 'aanloopproblemen' nu zijn verholpen, 'zeker nu het deeltijdse programma gelijk is geschakeld met het voltijdse.'

De structuur en inhoudelijke opbouw van het volledige curriculum is weergegeven in het leerplanschema dat is opgenomen in de bijlage III bij dit rapport.

Relatie eindkwalificaties - leerdoelen

Zoals geldt voor alle opleidingen binnen Fontys Hogescholen, is ook voor de BTG een zogenoemd CGOTS-schema opgesteld. Dit schema maakt de samenhang inzichtelijk tussen de competenties (C), gedragsindicatoren (G), onderwijsblokken (O), toetsen (T) en studiepunten (S). Deze uitwerking ziet er voor een bepaald blok als volgt uit:

Competentie	Dienstverlening aan de ouder wordende mens
Gedragsindicatoren	<ul style="list-style-type: none"> • Inzicht hebben in actuele kennis met betrekking tot wonen, welzijn, veiligheid, arbeid, mobiliteit, zingeving, zorg, financiering, wettelijke kaders aan ouderen vanuit meerdere nationale en internationale kennisbronnen en deze toepassen in de dienstverlening aan ouderen; • Mogelijkheden en ontwikkelings-perspectieven bij een individuele cliënt analyseren op basis van fysiologische, psychogerontologische en sociaal maatschappelijke inzichten; • Kennis en inzicht hebben in een methodische en programmatische aanpak; • Kennis, inzicht over en toepassen van gesprekstechnieken, schrijfvaardigheden en adviestechnieken.
Onderwijsblok	Blok arbeid
Toets	<ul style="list-style-type: none"> • Integrale kennistoets en toets communicatieve vaardigheden; • Een arbeidsmarktbeschrijving van een eigen gekozen sector met daarop aansluitend een advies om ouderen in deze sector langer voor het arbeidsproces te behouden.
Studiepunten	14

Het panel heeft het CGOTS-schema voor de gehele opleiding bestudeerd en vastgesteld dat met het doorlopen van het programma de studenten alle competenties verwerven. Iedere competentie komt in meerdere leerlijnen en onderwijsblokken, in verschillende contexten aan de orde en daarmee is het programma dekkend voor de set eindkwalificaties.

Praktijkgerichtheid

Zoals aangegeven is het onderwijs in ieder blok van de opleiding georganiseerd rond kenmerkende en realistische beroepssituaties. Vanaf het eerste jaar krijgen studenten opdrachten met een hoog praktijkgehalte. Zo refereren eerstejaarsstudenten tijdens de audit bijvoorbeeld aan advies dat zij hebben moeten opstellen over de duurzame inzetbaarheid van oudere werknemers. In het blok 'maatschappelijke participatie' krijgen studenten een casus aangeboden waarin ze aan de hand van literatuur op de verbetering van de kwaliteit van leven van een oudere moeten reflecteren.

Vanaf blok zes in het tweede studiejaar lopen studenten 224 uur (8EC) stage waarbij zij kennismaken met de diverse rollen van de toegepast gerontoloog binnen de vier aandachtsgebieden. In het derde en vierde jaar loopt de student nog eens 20 weken stage waarin de koppeling wordt gemaakt met één van de gekozen uitstroomprofielen. Studenten werken in deze stage aan een opdracht die geformuleerd wordt door het werkveld in samenspraak met de opleiding. Vanuit de competenties worden leerdoelen geformuleerd die uitgewerkt worden in het stagewerkplan (SWP). Studenten werken tijdens de stages aan het verwerven van competenties en leveren beroepsproducten die dit aantonen, zoals het panel dit in de tijdens de audit ter inzage liggende portfolio's heeft kunnen zien. Tijdens de stage organiseert de opleiding vijf intervisie-bijeenkomsten waarin systematisch de verbinding tussen theorie en praktijk wordt aangebracht.

Tijdens de audit geven deeltijdstudenten aan dat zij de inhoud van de stages meer afgestemd zouden willen zien op hun mogelijkheden. Soms is er sprake van een meeloopstage, terwijl DT-studenten doorgaans al over veel meer ervaring en capaciteiten beschikken. Dat een DT-student een stage loopt bij de eigen werkgever heeft niet de voorkeur van de opleiding, maar kan wel, onder de voorwaarde dat de student op een andere afdeling zijn afstudeeronderzoek uitvoert.

Ook merken docenten op het vinden van goede stageplaatsen en werkplekken een aandachtspunt te vinden. 'Het is ons vorig jaar gelukt om het aantal stageplaatsen te verbreden naar bijvoorbeeld adviesbureaus en innovatiebureaus op het gebied van ouderen, maar het blijft een stevige uitdaging.' Uit het auditgesprek blijkt dat ook op dit punt de profilering de opleiding parten speelt en het werkveld niet altijd duidelijk heeft waartoe de student precies wordt opgeleid (zie Standaard 1).

Het panel vindt de stages van zowel de deeltijdse als de voltijdse studenten een aandachtspunt, mede in het licht van de aansluiting tussen opleiding en werkveld (zie Standaard 3). Het panel heeft in dezen met instemming kennisgenomen van het denkwerk van de zogenoemde 'Denktank', die in een advies aan de opleidingscommissie aanbeveelt de externe netwerken te versterken, het aantal sprekers van buiten substantieel te verhogen en meer zichtbaar te zijn op seminars en beurzen.

De opleiding, zo bevestigen studenten, maakt ook nu al wel elk jaar gebruik van gastdocenten. De opleiding heeft hier aansprekende voorbeelden van geleverd. Uit het overzicht blijkt dat de opleiding per jaar minimaal drie gastsprekers voor belangwekkende thema's uit de gerontologische praktijk en wetenschap uitnodigt. Alle lezingen worden ingeroosterd voor zowel de eerste- als tweedejaarsstudenten en ook de derde- en vierdejaars worden uitgenodigd; de inhoud van de lezingen gebruiken met name de eerste- en tweedejaarsstudenten om beroepsproducten vorm te geven.

Internationalisering

Afgemeten naar de door haar beoogde eindkwalificaties, dienen de afgestudeerden van de opleiding in staat te zijn actuele kennis vanuit meerdere nationale en *internationale* kennisbronnen te beschouwen op hun betekenis voor de dienstverlening aan ouderen en toe te kunnen passen. Nadere beschouwing van het programma, de inhoud van de verschillende blokken en de literatuurlijst, alsook hetgeen de studenten en docenten tijdens de audit opmerken over de inzet van Engelstalige literatuur en artikelen, leert het panel dat de opleiding voldoet aan deze doelstelling. De versterking van de internationale dimensie in het programma is echter van zeer recente datum. Het Internationaliseringsbeleid, opgesteld door de coördinator internationalisering, is van zeer recente datum (18 maart 2014) en eerst in het studiejaar 2013-2014 heeft de opleiding meer anderstalige internationale literatuur toegevoegd en is er één Engelstalig gerontologisch basisboek in de literatuurlijst opgenomen dat in meerdere blokken gebruikt wordt. In diverse blokken gebruikt de opleiding buitenlandse artikelen en in hun onderzoeksproject dienen studenten meerdere internationale artikelen als bron op te nemen.

In het vorig studiejaar heeft de opleiding verschillende internationaal georiënteerde activiteiten uitgevoerd, waaronder diverse studieactiviteiten in/excursies naar Vlaanderen/Brussel, het ontwikkelen van buitenlandstages in het vierde jaar (Australië en Curaçao) en de ontwikkeling – met Windesheim – van een Engelstalig intensive programme. Ten tijde van de audit lopen verschillende studenten stage op Curaçao.

Het panel juicht deze ontwikkelingen toe, maar constateert dat de opleiding qua verdergaande internationalisering op het moment van de audit nog 'in de steigers' staat: de relatie met de Vrije Universiteit Brussel is nog sterk gebaseerd op individuele docentcontacten en weliswaar geven docenten van de VUB jaarlijks structureel les binnen het BTG-curriculum, en hebben studenten wel gehoord van internationaliseringsprojecten, maar 'daar heeft niemand van onze groep aan deelgenomen'. Een andere student meldt dat zij vorig jaar in verschillende landen een poging heeft gedaan om een buitenlandstage te verwerven, maar dat dit niet is gelukt. Ook hier speelde de onbekendheid met het profiel van de BTG-student haar parten: 'Ze wisten niet dat ik van toegepaste gerontologie was, ze dachten dat ik een Masterstudent was. Ik had gelukkig, nog net niet mijn tickets geboekt.'

Het panel ziet ook op het internationale vlak nog veel werk voor de opleiding weggelegd.

Onderzoek en communicatieve vaardigheden

De opleiding beoogt studenten af te leveren met een onderzoekende houding en het vermogen tot het doen van praktijkgericht onderzoek. Daartoe heeft zij in haar curriculum een doorlopende leerlijn onderzoek opgenomen. In deze leerlijn verbindt de opleiding het doen van onderzoek met het vermogen tot communiceren over onderzoek, met name schriftelijk. Dit leidt ertoe dat de student bij het inleveren van werkstukken die onvoldoende scores op de beheersing van de Nederlandse taal, hun werkstuk geretourneerd krijgen of aftrekpunten ontvangen.

Bestudering van het curriculum leert het panel dat onderzoek in blok twee (eerste jaar) en blok acht (tweede jaar) expliciet aan de orde komt. In de andere blokken vervaardigt de student verschillende beroepsproducten die gebaseerd zijn op onderzoek. Zo krijgt de student 'informatievaardigheden en basis onderzoekvaardigheden', waarbij hij leert om bestaande informatie in boeken, wetenschappelijke tijdschriften, vakbladen en het internet te vinden, te selecteren, te begrijpen, beoordelen en te verwerken.

Aan het einde van het eerste jaar wordt de student beoordeeld op het kritisch analyseren/ beoordelen van een wetenschappelijk, Engelstalig artikel. In het tweede jaar staat onderzoekvaardigheid in het teken van het zelf uitvoeren van een kwantitatief of kwalitatief onderzoek.

Het auditteam ziet dat de opleiding de studenten gaandeweg het programma leert op een systematische wijze praktijkgericht onderzoek te ontwerpen, uit te voeren en te presenteren. De daadwerkelijke uitvoering van dit onderzoek vindt plaats in jaar vier en speelt een belangrijke rol bij het afstuderen (zie standaard 3). In dat kader organiseert de opleiding een zestal – niet verplichte – opfrisworkshops waarin de eerder behandelde kennis over onderzoeksmethodiek nog een keer de revue passeert. 'De modules over informatievaardigheden zijn in principe voldoende, de workshops zijn een goede herhaling en een concrete voorbereiding op je afstudeeronderzoek'.

Het panel constateert dat het programma een gedegen onderzoekleerlijn bevat die de studenten goed voorbereidt op het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek in het domein van de gerontologie. Tijdens de audit heeft het panel gesproken met de recent aangetreden lector en enkele leden van de onderzoeksgroep van de Fontys Hogeschool Verpleegkunde. Daaruit is het panel gebleken dat de opleiding - evenals de andere opleidingen binnen de FHV - een verbinding tot het lectoraat heeft, dat dit betrokken is geweest bij de ontwikkeling van de onderzoekleerlijn en dat docent-onderzoekers vanuit het lectoraat docenten ondersteunen bij het geven van onderlinge intervisie.

Ten tijde van de audit krijgt het lectoraat een nieuwe vorm, waarin het, naar de visie van de lector, met *communities of practice* wil gaan werken, rondom het thema 'gezond ouder worden in de wijk', waarbij alle opleidingen binnen de Fontys Hogeschool Verpleegkunde zijn betrokken. Het idee is om samen met de praktijk, interdisciplinair onderzoek te doen. De lector stelt desgevraagd haar opdracht als geslaagd te beschouwen indien er sprake is van een levendige *community of practice*, waarin onderzoekers zijn verbonden met vertegenwoordigers uit het werkveld, zowel in de BTG, als ook in de andere opleidingen. Het panel ziet in deze ontwikkeling stevige ontwikkelingskansen voor de BTG.

Studeerbaarheid

Instromende studenten, zo blijkt tijdens de audit, zijn primair geïnteresseerd in de vergrijzingsproblematiek en sterk maatschappelijk betrokken. De gangbare toelatingseisen met betrekking tot de vereiste vooropleidingen voor het betreffende hbo-bachelorprogramma, zowel wat betreft de voltijdse als deeltijdse variant, heeft de opleiding helder vastgelegd in haar OER.

De opleiding heeft de studielast gelijkelijk verdeeld over de studie, zodat piekbelasting wordt voorkomen. Met name de deeltijdse studenten hadden aanvankelijk problemen met de studeerbaarheid van hun programma. 'Met het gelijktrekken van de opzet van de deeltijd- en voltijdstudie is dit sterk verbeterd,' stellen studenten tijdens de audit.

'De stof is nu in vier gelijke blokken verdeeld. Van de 19 studenten met wie we zijn begonnen, zijn er nu 11 in het tweede jaar doorgestroomd. En de uitvallers zijn niet afgefallen vanwege de studeerbaarheid, maar meestal vanwege persoonlijke omstandigheden,' aldus de deeltijdstudenten met wie het panel sprak.

'Zelfredzaamheid is binnen de gehele opleiding een belangrijk thema, evenals het reflecteren op je eigen competentieontwikkeling.' Studenten ervaren dit als belangrijke aspecten ter voorbereiding op het vak en als vaardigheden die ervoor zorgen dat 'je goed op koers blijft in het programma'. Het gegeven dat de studieloopbaanbegeleider gedurende de gehele studie dezelfde is, wordt door de studenten eveneens beschouwd als 'bevorderend voor een goed studieverloop'. (zie ook hierna: 'opleidings specifieke voorzieningen')

Het panel vindt het programma van de BTG voldoen aan de vereisten van studeerbaarheid.

Personeel

Als onderdeel van de audit heeft het panel van de opleiding een overzicht ontvangen van het docentenkorps, waarin achtergrond, deskundigheden, taken en taakomvang zijn opgenomen.

Het team bestaat uit 16 docenten die in totaal voor 6.6fte aan de opleiding zijn verbonden. De opleiding onderscheidt een vast team van kerndocenten (5, totaal 4fte) en een flexibele schil die uit 11 docenten (2,6fte) bestaat. Daarnaast maakt de opleiding gebruik van drie professionals uit het werkveld die worden ingezet op basis van hun specifieke deskundigheid, ieder voor ca. 50 uur per studiejaar.

Uit het gesprek met de docenten valt het auditteam op dat de eensgezindheid en afstemming binnen het docentenkorps een aandachtspunt is. Niet alle docenten zijn even goed ingevoerd in de totaliteit van het programma. De opleiding ziet het zelf ook als aandachtspunt om de afstemming met docenten met kleine aanstellingen te verbeteren.

Uit het door de opleiding verstrekte overzicht blijkt dat:

- 88% (14) van de docenten een relevante academische masteropleiding heeft waarvan vijf docenten zijn gepromoveerd; meerdere gepromoveerde docenten publiceren in wetenschappelijke tijdschriften en in tijdschriften voor de beroepspraktijk;
- 12% (2) op hbo-bachelor-niveau is opgeleid;
- elf docenten beschikken over recente relevante werkervaring (een beperkt aantal is nog deels werkzaam in het werkveld);
- tien docenten contacten onderhouden met het werkveld via relevante netwerken, onder andere: Landelijke Vereniging voor Supervisors/Coaching (LVSC), Associatie Intensieve Thuisbehandeling (AIT), European Association of Schools of Social Work (EASSW), International Society for Gerontechnology (ISG);
- het docententeam tezamen beschikt over alle noodzakelijke beroeps- en vakinhoudelijke expertisegebieden die nodig zijn om de opleiding naar behoren te verzorgen.

De opleiding stelt voorts didactische eisen aan de docenten. Zo moeten zij in het bezit zijn van een didactische aantekening of de Basiskwalificatie Onderwijs (BKO). Ten tijde van de audit is nog maar een beperkt aantal docenten niet in het bezit van deze kwalificatie.

Ook ten aanzien van het inwerken en begeleiden van nieuwe docenten, evenals de professionalisering van de zittende docenten kent Fontys adequate regelingen, die de opleiding – zo blijkt tijdens de audit en uit het door de opleiding opgestelde professionaliseringsplan – ook benut. Professionalisering richt zich ondermeer op het afnemen van assessments/toetsen, het verzorgen van coaching, didactiek, mediawijsheid en onderzoekvaardigheden. Recent heeft de beoordeling van eindwerken veel accent gekregen. Docenten nemen deel aan deze trainingsprogramma's op grond van de uitkomsten van hun jaarlijkse 'contracterings- en beoordelingsgesprek'.

Om de organisatie van met name het eerste en tweede jaar gestroomlijnder te laten verlopen, stelt de opleiding met ingang van 2014-2015 voor ieder jaar een jaarcoördinator aan. Deze jaarcoördinatoren sturen zowel de vakinhoudelijke docenten als de verantwoordelijke leerlijndocenten aan, waarbij de teamleider de eindverantwoordelijkheid voor de samenhang en organisatie van het gehele programma draagt.

Desgevraagd reageren de studenten tijdens de audit positief op de inzet en kwaliteit van hun docenten. 'Ze zijn doorgaans goed benaderbaar, ze reageren op e-mailverzoeken en je kunt ze ook buiten de lessen om goed bereiken voor vragen.' De didactische vaardigheden van de docenten beoordelen de studenten verschillend. Toen wij hierover ten aanzien van een docent hebben geklaagd, is daarover met de teamleider een gesprek gevoerd.' Studenten vinden dat de opleiding dit goed oppakt en ervan heeft geleerd dat ook bij nieuwe docenten 'het werkveld van de toegepast gerontoloog moet landen'.

Wel constateren verschillende studenten dat met name het kernteam soms behoorlijk overbelast is. Het opleidingsmanagement onderkent dit, maar verwacht dat nu – na het doorlopen van de eerste volledige cyclus van de opleiding – het team enigszins in rustiger vaarwater komt, omdat het ontwikkelwerk grotendeels is gebeurd. Door de groei van de opleiding kan er bovendien sprake zijn van enige formatie-uitbreiding.

Studenten prijzen zowel de vakinhoudelijke kennis van hun docenten als hun actuele betrokkenheid bij het werkveld. Tijdens de audit merkt het panel dat de docenten moeiteloos de belangrijkste ontwikkelingen in het werkveld kunnen benoemen en ook hoe zij deze verwerken in hun onderwijs. Ook ontvouwen docenten een visie op de veranderende rol van de casemanager, een van de uitstroomprofielen. 'Die rol is sterk in ontwikkeling,' signaleert een van hen, 'er is sprake van hogere zorgzwaartepakketten, andere zorgvragen, en je ziet de wijkverpleegkundige weer terugkomen. Als opleiding zou je dan de rol van casemanagement in de breedte kunnen pakken, bijvoorbeeld ook binnen de context van de WMO.'

Opleidingsspecifieke voorzieningen

Huisvesting

De bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie is gehuisvest in een modern en goed geoutilleerd schoolgebouw op de locatie Eindhoven.

Als onderdeel van de audit heeft het panel een rondgang gemaakt langs de ruimten waarin het onderwijs wordt verzorgd en de faciliteiten waarover de opleiding kan beschikken. Het panel concludeert dat de opleiding in voldoende mate kan beschikken over onderwijsruimten, zowel voor grotere groepen (hoorcolleges) als voor kleinere projectgroepen en werkcolleges. Voorts is er sprake van een goed toegerust computerlokaal, een uitgebreid 'studielandschap' met voldoende werkplekken. De materiele voorzieningen vindt het panel passend voor het competentiegericht onderwijs dat de opleiding verzorgt.

Uit de rondgang is het panel ook gebleken dat de opleiding beschikt over een mediacentrum, waarin ondermeer aanwezig zijn (i) een grote hoeveelheid literatuur, die zowel digitaal als ook in hard copy voor studenten toegankelijk is. De literatuur is overwegend in het Nederlands, literatuur in de Engelse taal is nog maar beperkt aanwezig.

Binnen het aanwezige digitale informatiesysteem kan de student onder andere, via een door Fontys ontwikkeld zoekstelsel (Bieb.nu), zowel in het Nederlands als Engels, zeer eenvoudig op internet veel bronnen/online databases, literatuur en artikelen op allerlei onderwerpen doorzoeken, deze downloaden en desgewenst uitprinten. Het panel concludeert dan ook dat studenten eenvoudig toegang hebben tot voldoende externe bronnen.

Studiebegeleiding en informatievoorziening

De opleiding kent een systeem van individuele studieloopbaanbegeleiding, dat wordt uitgevoerd door speciaal daartoe opgeleide SLB-docenten. De studiebegeleiding is gericht op (i) het bevorderen van de zelfstandigheid en de eigen verantwoordelijkheid van de student, (ii) het registreren en bespoedigen van de studievoortgang, (iii) het begeleiden bij individuele problemen en (iv) het ondersteunen van het leerklimaat.

In het eerste en tweede jaar voert de SLB-docent met iedere student twee keer een studievoorgangsgesprek. Dat geldt zowel voor de deeltijd- als voltijdstudent. In het derde en vierde studiejaar kan de student een gesprek aanvragen als hij daartoe behoefte heeft. Gedurende de gehele studie heeft de student een vaste SLB'er. Dit geldt voor zowel de voltijd- als deeltijdstudenten.

In de propedeuse wordt in speciale SLB-lessen aandacht geschonken aan de wijze waarop de student zijn persoonlijke ontwikkeling via zijn studie kan bevorderen (studievaardigheden). Ieder half jaar krijgt de propedeusestudent een advies met betrekking tot zijn studievoortgang. De student krijgt een 'bindend afwijzend studieadvies' indien hij in het eerste jaar 50 of minder EC behaalt.

Naast de SLB-docent kent Fontys ook de studentconsulent, een decanaat en het loopbaancentrum. Deze voorzieningen zijn er alle op gericht om de studievertraging te voorkomen en/of de student door te verwijzen naar experts binnen of buiten Fontys. Ook heeft de opleiding in haar OER een regeling opgenomen met betrekking tot bijzondere voorzieningen voor studenten met een functiebeperking.

De cijfers voor de toetsen legt de opleiding vast in het studievolsysteem *Progress*. Studenten hebben hier digitaal toegang toe en kunnen zo te allen tijde hun studievoortgang monitoren. Het tijdig beschikbaar maken van toetsuitslagen is een terugkerend agendapunt bij de teamvergaderingen. Ten tijde van de audit worden de resultaten en beoordelingen nog niet altijd tijdig teruggekoppeld aan de studenten. De opleiding stelt dat dit in de regel te maken heeft met het grote aantal beroepsproducten dat de docenten moeten beoordelen. Studenten bevestigen desgevraagd tijdens de audit dat cijfers niet altijd tijdig worden gecommuniceerd en dat ook de communicatie over de eventuele vertraging soms achterwege blijft. De opleiding heeft voor het studiejaar 2014-2015 het aantal op te leveren beroepsproducten beperkt, zodat de toetsresultaten door docenten tijdig kunnen worden gecommuniceerd.

Enkele studenten geven tijdens de audit aan dat zij vinden dat de Opleidingscommissie (OC) een grotere rol zou moeten spelen in het verbeteren van de communicatie naar studenten toe over toetsuitslagen en veranderingen binnen de opleiding. Anderen beschouwen dit als behorend tot het eigen ontwikkelingsproces: 'Later krijg je ook niet alles op een presenteerblaadje gepresenteerd. Door er zelf achteraan te moeten, groei je juist. Wel, vinden de studenten dat zij over het algemeen iets beter gefaciliteerd zouden kunnen worden bij hun 'landing' in de opleiding: 'In het eerste jaar was het niet altijd duidelijk waar de beroepsproducten uit zouden moeten bestaan, nu is dat gelukkig beter'.

Weging en Oordeel:

Vanuit een passende onderwijsvisie heeft de opleiding een inhoudelijk samenhangend curriculum ingericht waarin naar inhoud en beroepsoriëntatie recht wordt gedaan aan de eisen die het werkveld stelt aan een toegepast gerontoloog. Er is sprake van een duidelijke opbouw en voldoende inbreng vanuit en wisselwerking met de beroepspraktijk, waarbij de opleiding nog meer dan nu het geval is, zich naar het werkveld kan profileren en de kwaliteit van de stageplaatsen aandacht behoeft. De gelijkschakeling van het deeltijdse programma met het voltijdse heeft ervoor gezorgd dat nu ook de deeltijdstudenten meer samenhang in het curriculum ervaren.

Het programma is voor zowel de voltijdse variant als (sinds 2013) de deeltijdse variant opgebouwd uit thematische blokken, waarin zowel de verschillende werkvelden als de uitstroomprofielen tot leven komen. De opleiding heeft inzichtelijk gemaakt dat de leerdoelen van de afzonderlijke onderwijseenheden tezamen dekkend zijn voor de door de opleiding beoogde eindkwalificaties. Onderzoek, sociaal-communicatieve vaardigheden en studieloopbaanbegeleiding lopen als leerlijnen 'verticaal' door het gehele programma waardoor de studenten op deze gebieden gaandeweg de opleiding meer vaardig worden en ook in toenemende mate worden uitgedaagd tot zelfstandig handelen.

De door de opleiding ingezette literatuur is inhoudelijk passend, maar het aandeel verplichte Engelstalige studieboeken en artikelen zou nog kunnen worden versterkt. Internationalisering heeft de opleiding nu in overeenstemming met haar eindkwalificaties in het programma uitgewerkt; een verdergaand beleid verkeert nog in de initiële fase. Studenten vinden het programma over het algemeen voldoende studeerbaar.

Het personeel dat het programma verzorgt, is inhoudelijk goed opgeleid en geëquipeerd om het opleidingsprogramma uit te voeren. De opleiding borgt dat de docenten zich professionaliseren en beschikken over didactische vaardigheden. Studenten zijn lovend over de vakinhoudelijke deskundigheid en de werkveldexpertise die hun docenten inbrengen. Aandacht behoeft de cohesie binnen het docententeam, met name omdat de opleiding relatief veel docenten met een beperkte aanstelling kent. Het panel verwacht dat de uitbreiding van de formatieruimte de gevoelde werkdruk onder de docenten zal verminderen, maar dat op dit punt het opleidingsmanagement wel de vinger aan de pols dient te houden.

De opleiding beschikt over een adequate huisvesting waarin het onderwijsconcept van de opleiding goed kan worden uitgevoerd en waarin alle opleidingsspecifieke voorzieningen zijn opgenomen. Er is sprake van een goed functionerend systeem van studiebegeleiding met expliciete aandacht voor studenten met een functiebeperking.

De informatievoorziening aan de studenten is over het algemeen behoorlijk, maar het tijdig beschikbaar stellen van toetsuitslagen blijft een aandachtspunt. Voor 2014-2015 heeft de opleiding verbetermaatregelen ingezet.

De opleiding beschikt over een gedegen programma, dat verzorgd wordt door docenten die het inhoudelijk, organisatorisch en onderwijskundig kunnen dragen. De opleidingsspecifieke faciliteiten zijn over het geheel genomen op orde.

Daarentegen kan de opleiding zich in haar programma nog sterker profileren naar het werkveld en behoeven de stages aandacht; ook de samenhang in het docententeam kan worden versterkt en de informatievoorziening over cijfers vraagt om verbetering. Op grond van deze afwegingen beoordeelt het panel Standaard 2 met een 'voldoende'.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

System van toetsen en beoordelen

De opleiding heeft haar uitgangspunten voor het toetsen en beoordelen vastgelegd in een afzonderlijk beleidsdocument. De opleiding formuleert daarin richtlijnen zodat de toetsing valide, betrouwbaar en transparant verloopt. Het gehele toetsprogramma heeft de opleiding opgenomen in de OER.

Bij de toetsing wil de opleiding dat de student zijn competenties integraal beheerst en kan toepassen in relevante beroepsspecifieke situaties. Ook vindt de opleiding het belangrijk dat de student op iedere toetsing feedback ontvangt, zodat hij zich gericht kan verbeteren in zijn professionele ontwikkeling.

Uit het CGOTS-schema dat de opleiding heeft opgesteld (zie ook Standaard 2) blijkt hoe alle competenties op de betreffende beheersingsniveaus door de opleiding worden getoetst en gewaardeerd met credits. Voor beroepsproducten heeft de opleiding beoordelingscriteria geformuleerd en bij het beoordelen van beroepsproducten en kennistoetsen gebruikt de opleiding beoordelingsformulieren en/of toets sleutels. De beoordeling wordt doorgaans uitgedrukt in een cijfer op een 10-puntsschaal of met voldaan-niet voldaan.

Tijdens de audit heeft het panel een selectie van door studenten gemaakte toetsen en assessments beoordeeld. Het panel zag een brede variëteit aan toetsvormen (zie hierna). Inhoudelijk vond het panel de toetsen aan de maat. Ook de beoordeling van de beroepsproducten was voor de panelleden goed navolgbaar.

Validiteit, betrouwbaarheid, transparantie

Om vast te stellen of studenten de beoogde competenties hebben verworven, gebruikt de opleiding een mix van toetsvormen, die telkens passen bij de te toetsen onderwijseenheid en het competentiegericht onderwijs: zo werkt de opleiding met (i) individuele schriftelijke kennistoetsen, (ii) de mondelinge verdediging van een projectverslag of het voeren van een adviesgesprek (mondelinge toets) waarbij altijd sprake is van een individuele beoordeling, (iii) de integrale schriftelijke toets, waarbij de student een beroepsproduct oplevert, (iv) de toets beroepsmatig handelen, aan de hand van individuele reflecties op beroepsproducten, de eigen attitude en participatie in de lesgroep, en (v) de toets praktijkleren aan de hand van het competentieportfolio en het beroepsproductportfolio. Bij de toetsing hanteert de opleiding de zogenoemde piramide van Miller als conceptueel kader. Deze piramide is opgebouwd uit vier lagen waarbij de onderliggende niveaus steeds het fundament vormen voor de bovenliggende laag. Het panel ziet dat de opleiding dit conceptueel kader consequent toepast.

De opleiding borgt de betrouwbaarheid van de toetsen doordat deze door meerdere docenten worden ontworpen en beoordeeld voordat ze worden ingezet. Ook worden na afname van kennistoetsen itemanalyses uitgevoerd en geschiedt de beoordeling van het onderzoeksproject en de stages door twee examinatoren.

Doordat de opleiding standaardinformatie over de inhoud van en de wijze waarop getoetst wordt, opneemt in de blokboeken, weten studenten voorafgaand aan een toets goed wat er van hen wordt verwacht. Desgevraagd bevestigen studenten dit tijdens de audit. In de OER heeft de opleiding regelingen opgenomen voor deelname, bijzondere voorzieningen, inzage, herkansingen, fraude en plagiaat, en beroep- en bezwaarprocedures. Via de digitale portal van de opleiding kan een student alle praktische informatie over het inschrijven en het jaarrooster voor de toetsing vinden.

Het panel vindt dat de opleiding ervoor zorgdraagt dat de toetsing op een valide, betrouwbare en transparante wijze gebeurt.

Examen- en toetscommissie

Tijdens de audit heeft het panel gesproken met een vertegenwoordiging van de Examencommissie. Deze is ingericht op het niveau van de FHV en kent een vertegenwoordiging van de opleiding. De examencommissie is zo samengesteld dat zij beschikt over deskundigheid op het gebied van toetsing, onderzoek, specifieke domeinkennis en de WHW. Een 'extern' lid van de examencommissie van de Fontys Sporthogeschool neemt deel aan de beraadslagingen.

De examencommissie, zo blijkt uit het gesprek, heeft het afgelopen jaar de toetscriteria aangescherpt en veel aandacht besteed aan de wijze waarop examinatoren deze toetscriteria hanteren. De examencommissie heeft een helder beeld van het eindniveau van de opleiding, dat zij kwalificeert als 'aan de maat' en dat vooral zichtbaar wordt in de profielstage (derde jaar) en de afstudeerstage (vierde jaar).

Het panel stelt vast dat de examencommissie stevig 'in control' is over het systeem van toetsen en beoordelen en het gerealiseerde niveau. Dat blijkt evenzeer uit het jaarverslag 2013 van de examencommissie, dat een heldere verbeteragenda voor het komende studiejaar bevat. De voorzitter maakt een krachtige indruk en pakt haar rol en die van de examencommissie als geheel. Zo heeft zij vorig jaar geconstateerd dat de examencommissie nog onvoldoende zicht heeft op de herkansingssystematiek; herkansingen werden afwijkend van de gangbare tentamens behandeld. Zij heeft daarin bijgestuurd, zodat een herkansing nu wordt afgehandeld als een nieuw tentamen-/examentraject. Ten tijde van de audit is de examencommissie bezig de toetscommissie/expertgroep toetsing steviger te betrekken bij de proactieve beoordeling van de toetsen. Zij wil dat de expertgroep zich niet uitsluitend met de kennistoetsing bezighoudt, maar ook met de assessments en overige toetsen. Het panel ondersteunt deze gedachte.

Wijze van afstuderen

De opleiding beoordeelt het gerealiseerde niveau aan de hand van de stages in het derde en vierde jaar, elk gericht op een ander uitstroomprofiel, en het onderzoeksproject dat de studenten individueel uitvoeren in het vierde jaar. De opleiding heeft de beoordeling van het gerealiseerde niveau recent aangepast. Werden bij voorgaande cohorten nog verschillende producten en verslagen uit de stages beoordeeld, sinds februari 2014 toont de student zijn competentiebeheersing aan aan de hand van een beroepsproductportfolio en een competentieportfolio. In een overzicht heeft de opleiding inzichtelijk gemaakt op welke producten binnen ieder van de uitstroomprofielen zij de student beoordeelt en hoe zij de studenten op alle eindcompetenties toetst. In de stagehandleiding heeft de opleiding het stageproces en de beoordelingscriteria voor de verschillende beroepsproducten helder beschreven.

Het resultaat van het praktijkgericht onderzoek dat de student in het vierde jaar uitvoert, wordt weergegeven in een eindverslag. Dit verslag wordt beoordeeld aan de hand van een uitgebreid beoordelingsformulier gebaseerd op gedragsindicatoren, die zijn verbonden met de beroepscompetenties. De beoordeling vindt plaats door twee examinatoren.

Om de onafhankelijkheid in de beoordeling te vergroten, wordt ieder eindverslag beoordeeld door een onafhankelijke beoordelaar van de opleiding, zijnde niet de eigen docentbegeleider, en door een beoordelaar van de opleiding Toegepaste Gerontologie van Windesheim. De examinatoren moeten het er onderling over eens zijn dat het verslag ten minste voldoende is om te kunnen worden verdedigd.

De mondelinge presentatie en de verdediging worden beoordeeld met voldaan-niet voldaan aan de hand van een beoordelingsformulier. Tijdens deze presentatie dient de student aan te tonen dat de conclusies en de voorgestelde aanbevelingen voor de opdrachtgever acceptabel zijn. Bij de mondelinge presentatie en verdediging van het onderzoeksproject zijn de docentbegeleider en de werkbegeleider aanwezig. De eerste deeltijdse studenten zijn sinds januari/februari 2013 in de opleiding afgestudeerd, de eerste lichte voltijdse studenten studeerde af in juli 2014 (totaal 12 studenten).

Het panel vindt dat de opleiding het afstuderen op een gedegen wijze heeft vormgegeven.

Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

Het auditteam heeft voorafgaand aan de audit de onderzoeksverslagen en de stageportfolio's van alle 12 afgestudeerden van de opleiding beoordeeld.

Het panel oordeelt positief over het door de opleiding gerealiseerde niveau. In alle gevallen trof het panel minimaal hbo-bachelorniveau aan en kon het de door de opleiding afgegeven beoordeling volgen en billijken. Bij de hogere cijfers, kwam het panel doorgaans wat lager uit dan de opleiding, maar met betrekking tot de cesuur zag het geen afwijkingen. Wel viel het de panelleden op dat de beoordelingen tussen de examinatoren nogal eens stevig uiteenliepen. Naar het oordeel van het panel vraagt dit meer oefening op het gebied van inter-beoordelaarsbetrouwbaarheid (kalibreersessies). Het panel vraagt daarnaast aandacht voor een aantal kleine slordigheden in de beoordelingsformulieren, zoals het ontbreken van data, handtekeningen etc.

Over het algemeen vond het panel de onderzoeksvragen van de studenten actueel en relevant, en hun implementatieplannen van toegevoegde waarde. Ook de combinatie van stageportfolio's en het onderzoeksrapport vindt het panel een goed, integraal beeld geven van het afstudeerniveau dat de studenten aan het einde van hun opleiding realiseren.

Wel plaatst het panel de volgende kanttekeningen, die het beschouwt als verbeterpunten:

- in sommige werkstukken is de wetenschappelijke onderbouwing van bevindingen onvoldoende en zijn bij het uitvoeren van kwalitatief onderzoek te weinig respondenten bevraagd voor de relatief stevige adviezen die worden afgegeven;
- door de studenten wordt wel literatuuronderzoek gedaan, maar de opbrengst hiervan is niet of nog te weinig zichtbaar in de afstudeerwerkstukken; ook mist de verantwoording bij de literatuurkeuze, de zoekstrategie. Het panel ziet dit wel terug in het onderwijsprogramma, maar de sturing hierop is tijdens het afstuderen blijkbaar nog niet altijd even goed;
- aan het Nederlandse taalgebruik en de toepassing van de APA-normen dient meer aandacht te worden besteed, ondanks de toepassing van een 'go-no go' hierop;
- bij de aanbevelingen en adviezen ontbreekt soms een haalbaarheidsanalyse, vooral op financieel en organisatorisch gebied. Begeleiders zouden daar meer op mogen letten;
- vrijwel alle onderzoek is kwalitatief van aard. Op zichzelf is dit een voor de hand liggende keuze bij sociaal-maatschappelijke opleidingen, maar het panel zou ook graag, op goede gronden, meer kwantitatief onderzoek zien;
- de samenvatting bij het onderzoeksrapport blijft onbeoordeeld. Het panel vindt dit echter een belangrijk onderdeel van een dergelijk rapport dat dus wel degelijk beoordeeld zou moeten worden.

Oordeel werkveld over functioneren afgestudeerden

De vertegenwoordigers van het werkveld en de recent afgestudeerden zijn over het algemeen tevreden over het niveau dat zij door hun opleiding hebben meegekregen. Daarbij stellen zij vast dat zij het 'harde' managementdeel in de opleiding hebben gemist, zoals het werken met en opstellen van begrotingen en het maken van financiële analyses. Het management van de opleiding stelt desgevraagd dat dit onderdeel voor latere cohorten is gerepareerd.

Ook zeggen de alumni op de arbeidsmarkt nog stelselmatig aan te lopen tegen de relatieve onbekendheid van de opleiding. Zij merken dat het lastig is om zich een positie op de arbeidsmarkt te verwerven, omdat instellingen over weinig geld beschikken en werkgevers eerst kijken of ze intern werknemers anders kunnen positioneren.

In dat verband merken de alumni op, van de opleiding te verwachten dat deze nog meer contacten met het werkveld legt dan nu het geval is om de toegevoegde waarde van de opleiding te presenteren. Zoals het panel ook al eerder heeft laten blijken, ondersteunt het deze opvatting.

Weging en Oordeel:

De opleiding beschikt over een gedegen systeem van toetsen en beoordelen dat zowel valide, betrouwbare als transparante toetsen oplevert. De examencommissie heeft goed zicht op het volledige spectrum van toetsen en assessments en heeft helder in beeld welke verbeteringen en aanscherpingen noodzakelijk zijn. Ook uit haar jaarverslag blijkt dat zij in de positie is gebracht die de WHW van een examencommissie binnen het hbo verwacht.

De opleiding levert studenten af die minimaal aan het hbo-bachelorniveau voldoen. Het panel plaatst bij de eerste lichting afstudeerwerkstukken wel een aantal kanttekeningen, die wanneer de opleiding deze ter harte neemt, het afstudeerniveau van de volgende cohorten verder kan versterken. In zijn afweging komt het panel voor Standaard 3 als geheel tot het oordeel 'voldoende'.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De Bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie is een relatief jonge opleiding die ten tijde van de audit net haar eerste studenten heeft afgeleverd. De turbulentie in het domein waarvoor de opleiding opleidt, maakt het noodzakelijk scherp te blijven op de wijze waarop met het programma studenten met verschillende uitstroomprofielen afstuderen. De opleiding dient er waakzaam op te zijn dat zij goed blijft aansluiten bij wat de praktijk op dit gebied verlangt en de toegevoegde waarde die het werkveld van haar vereist. In dat kader dient de opleiding het in 2008 ontwikkelde profiel zo snel mogelijk te herijken.

Het programma is gedegen van opbouw, de docenten deskundig. Aandacht vraagt het panel voor de cohesie binnen het docententeam en een waakzaam oog van het management voor de werkdruk die de afgelopen jaren waarin de opleiding ontwikkeld moest worden het docentenkorps parten heeft gespeeld.

Stevige slagen heeft de opleiding gemaakt in het verfijnen van haar toetsgebouw. De opleiding realiseert met de eerste lichting afgestudeerden, professionals op hbo-bachelorniveau, die bij het verwerven van een baan nog aanlopen tegen de relatieve onbekendheid van de opleiding. Daaraan in de relatie naar het werkveld meer aandacht besteden, ziet het panel als een belangrijke taak van de opleiding bij toekomstige cohorten.

De opleiding voldoet integraal aan de basiskwaliteit die van een hbo-bacheloropleiding mag worden verwacht. Met driemaal het oordeel 'voldoende' voor ieder van de drie standaarden, luidt het overall oordeel over de opleiding 'voldoende'.

Het panel adviseert de NVAO de bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie van Fontys Hogescholen opnieuw te accrediteren voor een termijn van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

In het verlengde van de audit komt het panel tot de volgende aanbevelingen ter verbetering van de opleiding.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

- Het panel beveelt de opleiding aan om de doorontwikkeling van het profiel – in samenwerking van de opleiding van Hogeschool Windesheim – zeer spoedig ter hand te nemen, waarbij (i) de uitstroomprofielen (en mogelijk ook de werkgebieden) nog eens kritisch onder de loep worden genomen (met name casemanagement) en (ii) de beroepscompetenties (in hun uitwerking) meer en beter richting kunnen geven aan het programma.
- Het panel beveelt de opleiding aan nog intensiever aansluiting te zoeken met (de breedte van) het werkveld; verbindingen met het werkveld (zowel profit als non-profit organisaties) zijn immers cruciaal om ook in de toekomst de doorontwikkeling van het beroep Toegepast Gerontoloog mogelijk te maken en werkvelden voor (afgestudeerde) studenten te ontsluiten.
- Het panel geeft de opleiding in overweging om nog eens kritisch na te denken over de werkelijke betekenis van internationalisering voor de opleiding. De vraag is dan of de opleiding kiest voor een échte internationale focus (zoals Windesheim) of dat zij volstaat met wat het (huidige) opleidingsprofiel indiceert, en waaraan zij nu qua profilering voldoet.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

- Het panel beveelt de opleiding aan een sterke verbinding te ontwikkelen met het Lectoraat (*communities of practice*) en de contacten met de alumni van meet af aan te ontwikkelen en te behouden. Het panel ziet in de alumni belangrijke ambassadeurs voor de – nu nog relatief onbekende – opleiding.
- Het panel beveelt de opleiding aan het aandeel Engelstalige literatuur verder te verstevigen door de gehele opleiding.
- Het panel signaleerde bij binnenkomst van de Hogeschool Verpleegkunde dat de opleiding binnen het gebouw niet vanzelfsprekend te vinden was. Het panel beveelt de opleiding, c.q. de hogeschool, aan de bewegwijzering te verbeteren.

Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

- Het panel beveelt de opleiding aan de kanttekeningen die zij plaatst in de hoofdtekst onder standaard 3 in verbeteracties te vertalen.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen	
Hogeschool Fontys hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Scoretabel paneloordelen	
Hogeschool Fontys hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

BIJLAGE II Opleidings specifieke eindkwalificaties

Taakgebied en omschrijving	Competenties
<p><i>Dienstverlening aan de ouder wordende mens</i></p> <p>Verleent diensten en geeft informatie, voorlichting en advies op basis van kennis over en de gevolgen van toenemende vergrijzing in de samenleving aan de individuele oudere cliënt en/of aan groepen. Het individu is daardoor beter in staat de zelfredzaamheid op peil te houden, kwaliteit van leven te waarborgen en een gezonde en maatschappelijk participerende leefstijl te onderhouden. Bovendien bevordert de toegepast gerontoloog een gezonde en participerende leefstijl bij de oudere bevolking in het algemeen, waarmee empowerment van deze doelgroep in de maatschappij beoogd wordt.</p>	<p>B1.a Actuele kennis vanuit meerdere nationale en internationale kennisbronnen verklaren en op betekenis voor de dienstverlening aan ouderen beoordelen en toepassen. Dit vanuit kennis over fysiologie, geronto-psychologie, sociale gerontologie, allochtone ouderenzorg, gerontechnologie (wonen/ICT), veiligheid in en om huis, arbeid/arbeidsmarkt, vrijetijdsbesteding, mobiliteit, revalidatie en reactivering, maatschappelijke voorzieningen en zorg, zingeving, levensvraagstukken, ouderdomsziekten, medische zorg, wettelijke kaders, zorgstelsel, financiering, organisatorische en beleidsmatige ontwikkelingen in zorg en welzijn. Deze facetten worden in wederzijdse afhankelijkheid flexibel, creatief en innovatief ingezet.</p> <p>B1.b Ondersteunen van de ouderen waarbij nieuwe inzichten en actuele ontwikkelingen op het gebied van de dienstverlening effectief worden ingezet met het oog op empowerment van de doelgroep.</p> <p>B1.c Praktijkgericht onderzoek doen, waarbij de principes van Evidence Based Practice toegepast worden.</p> <p>B1.d Situatieggebonden werkwijze combineren met een methodische programmatische aanpak.</p> <p>B1.e Preventieve signalen en methodieken kunnen toepassen ten aanzien van de gerontologie.</p> <p>B1.f Effectief communiceren met ouderen waarbij empathisch vermogen en overtuigingskracht gevraagd worden: vragen stellen, vraagverheldering, doorvragen, feedback geven, structureren, confronteren, onderhandelen, conflicten hanteren, adviseren.</p> <p>B1.g. Klantgericht adviseren op individueel en groepsniveau, gericht op preventie en welzijnsbevorderend gedrag. Dit zowel mondeling als schriftelijk.</p> <p>B1.h Keuzes verantwoorden vanuit een maatschappelijke verantwoordelijkheid en toetsen aan de concrete praktijksituatie.</p> <p>B1.i. Vanuit het vakgebied ethiek een visie ontwikkelen op de dienstverlening aan de oudere en methodieken aanwenden om tot besluitvorming te komen.</p>
<p><i>Organiseren, beheren en regisseren van dienstverlening aan ouderen</i></p> <p>Analyseert, coördineert en managet de dienstverlening in een continu en integraal proces dat gericht is op maatschappelijke participatie, empowerment, kwaliteit van leven en welzijn van de ouder wordende mens. Daarnaast vindt er monitoring van deze processen plaats. Activiteiten worden daarvoor in samenhang met elkaar op efficiënte en effectieve wijze ingezet tijdens een trajectbegeleiding. De beroepsbeoefenaar levert tijdens de coördinatie en management een actieve bijdrage aan de multidisciplinaire samenwerking binnen gegeven formele en informele netwerken.</p>	<p>B2.a Opzetten van een trajectbegeleiding of zorgketen vanuit een kritische analyse van een dilemma of een probleem.</p> <p>B2.b Coördineren van een trajectbegeleiding of zorgketen; interventies hierop afstemmen met gebruik van state-of-the-art richtlijnen en werkwijzen.</p> <p>B2.c Efficiënt en effectief leiding geven, aansturen en coachen van professionals en vrijwilligers tijdens een trajectbegeleiding; wendbaar en flexibel inzetten van de leiderschaps-/ coachingsstijl met het oog op resultaatgerichtheid.</p> <p>B2.d Netwerken in ketens of trajecten opbouwen en onderhouden met meerdere disciplines en actoren (vrijwilligers), zodat kennis van en afstemming over elkaars vakgebied en/of expertise vergroot wordt; dit levert een duidelijke meerwaarde op voor het traject of de zorgketen.</p>

	B2. e Samenwerkingsproblemen bespreekbaar maken, inzichten ter discussie stellen en activiteiten organiseren om de samenwerking te verbeteren, gebaseerd op nieuwe inzichten.
<p>Ondernemen in de dienstverlening aan de ouder wordende mens</p> <p>Speelt proactief in op nieuwe ontwikkelingen aangaande arbeid, wonen en woonomgeving, welzijn, maatschappelijke participatie, vrijetijdsbesteding en zorg voor de ouder wordende mens. De beroepsbeoefenaar biedt nieuwe diensten aan, afgestemd op veranderende vragen van ouderen en de samenleving. De diensten zijn gericht op het optimaliseren van kwaliteit van leven, welzijn en empowerment. Ontwikkelingen worden gezien als kansen voor nieuwe producten en diensten.</p>	<p>B3. a Het opzetten van een projectplan, met verantwoording vanuit kritische analyse over de aanpak en op basis van prestatieovereenkomsten.</p> <p>B3. b Vanuit marktonderzoek een marketingplan maken en projectmatig uitvoeren, aansluitend bij nieuwe ontwikkelingen, met gebruik makend van kennis op gebied van marktwerking en resultaatgerichtheid.</p> <p>B3. c Een innovatief product op het gebied van de gerontologie (mede) ontwikkelen en beheren.</p> <p>B3. d Effectief communiceren in groepsverband: presenteren, discussies leiden, onderhandelen, conflicthantering.</p> <p>B3. e In reflectie wordt blij gegeven van visie en kritische blik op het vakgebied en op strategisch denken.</p> <p>B3. f Efficiënt en effectief leiding geven, aansturen en coachen van professionals en vrijwilligers tijdens de implementatie van een marketingplan; wendbaar en flexibel toepassen van de leiderschaps-/coachingstijl met het oog op resultaatgerichtheid.</p> <p>B3. g Veranderstrategieën flexibel inzetten met het oog op effectiviteit en efficiëntie. Effectief omgaan met weerstanden en deze omzetten in positief gedrag.</p> <p>B3. i Tonen van pro-activiteit, innoverend vermogen, flexibiliteit, daadkracht en resultaatgerichtheid</p>
<p>Beleidsmatig denken, processen kwalitatief bewaken en aansturen in de dienstverlening aan de ouder wordende mens</p> <p>Denkt proces (beleids)matig mee in organisaties met betrekking tot gerontologische vraagstukken. Geeft adviezen aan de organisatie en kan de adviezen vertalen in implementatie. De beroepsbeoefenaar maakt en verantwoordt een ethische keuze tot handelen bij een dilemma vanuit verschillende belangen van partijen. Het maatschappelijke, economische, juridisch en politiek perspectief wordt bij de besluitvorming betrokken evenals duurzaamheid. De beroepsbeoefenaar stimuleert het kwaliteitsbewustzijn, zodat de dienstverlening aan ouderen zich ontwikkelt tot een professioneel niveau dat past bij de hedendaagse maatschappelijke waarden en normen.</p>	<p>B4. a Processen managen in het kader van ouderenbeleid en kwaliteitszorg (HKZ, INK, PDCA-cyclus).</p> <p>B4. b Beleid vertalen in strategische besluitvorming en strategisch handelen ten aanzien van gerontologie.</p> <p>B4. c (beleids) Adviezen kunnen geven ten aanzien van gerontologie aan het management van organisaties rekening houdend met belangen van betrokkenen bij deze adviezen (politiek) .</p> <p>B4. d (beleids) Adviezen kunnen vertalen in concrete acties (implementatie).</p> <p>B4. e (gedrags)Criteria en voorwaarden opstellen (protocollen) voor het bespreken van dilemma's, vraagstukken en interventies.</p> <p>B4. f Een beleidsnota schrijven voor professionals in de dienstverlening aan ouderen betreffende de gerontologie</p>

<p>Leren en ontwikkelen van de beroepsbeoefenaar</p> <p>Stuurt de eigen ontwikkeling in het professionele handelen aan, zodanig dat het aansluit bij de maatschappelijke ontwikkelingen in de dienstverlening aan ouderen. Vanuit een visie op de inhoud van het vakgebied levert de beroepsbeoefenaar een bijdrage aan de ontwikkeling en professionalisering van het beroep en stimuleert het collectieve leren.</p>	<p>B5. a Gebruiken van Persoonlijk Ontwikkelingsplan (POP) als middel voor het borgen van de kwaliteit van het professionele handelen, met het oog op een leven lang leren.</p> <p>B5. b Faciliteren van het leerproces van anderen door het geven van feedback en door gezamenlijke reflectie.</p> <p>B5. c Ondersteunen van collega's in de professionele beroepsontwikkeling.</p> <p>B5. d In reflectie en samenwerking wordt blijk gegeven van visie op het vakgebied en van een verantwoordelijkheid voor de beroepsontwikkeling.</p> <p>B5. e Intervisie bijeenkomsten bijwonen en faciliteren.</p>
---	---

Beheersingsniveaus

Er zijn drie beheersingsniveaus waarlangs de student het uitstroomniveau van de beginnende beroepsbeoefenaar bereikt en die in de verschillende fasen van de opleiding aan bod komen:

1. **Toepassen** (propedeuse): Aan toepassen gaan weten en begrijpen vooraf. Het verwerven van kennis en het begrijpen van die kennis is nodig voordat het toepassen ervan kan plaatsvinden. Voordat het toepassen daadwerkelijk plaatsvindt volgens de bestaande regels (in de praktijksituatie of simulatie), kan de stap van cognitief toepassen in bijvoorbeeld een casus plaatsvinden.
2. **Integreren** (studiejaar 2 en 3): De impliciete en expliciete regels, afspraken en procedures zijn bekend en de student kan er uitvoering aan geven volgens eigen kleur, ervaring en inzicht. De student heeft een eigen manier van uitvoeren gevonden.
3. **Verbeteren** (studiejaar 3 en 4): Kennis hebben van, en inzicht hebben in veronderstellingen, redeneringen en theorieën en het actief kunnen toepassen ervan, moet leiden tot het verbeteren van wonen, welzijn en zorg. Verbeteren kan gedefinieerd worden als veranderen van de bestaande regels. Daarbij vinden geen ingrijpende veranderingen plaats in missie, strategie, structuren, cultuur of systemen. Oplossingen worden gezocht binnen de bestaande inzichten, principes, systemen en structuren. Het gaat om 'hoe' vragen. Dus de nadruk ligt op: aansluiten op de bestaande werkwijze binnen de specifieke context, binnen het bestaande beleid. Voor het onderwijs ligt de nadruk op 'analyseren' en 'verbanden leggen'.

De studenten stromen uit in twee van de drie uitstroomprofielen. Competentie één en vijf worden door elke student op het eindniveau afgesloten. Van de competenties twee, drie en vier worden er twee op eindniveau afgerond. Eén competentie heeft integreren als eindniveau. In onderstaande tabel wordt aangegeven welke beroepscompetenties bij welk uitstroomprofiel afgesloten worden op het niveau verbeteren.

	1 Dienst- verlening aan de ouder wordende mens	2 Organiseren, beheren en regisseren van dienst- verlening aan ouderen	3 Ondernemen in de dienst- verlening aan de ouder wordende mens	4 Beleidsmatig denken, processen kwalitatief bewaken en aansturen in de dienst- verlening aan de ouder wordende mens	5 Leren en ontwikkelen van de beroeps- beoefenaar
Case- management en regievoering	X	X			X
Innovatie en ondernemen	X		X		X
Consultancy en beleid	X			X	X

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

Studiejaar 1			
<p>Blok 1 Arbeid</p> <p><i>Inhoud</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Arbeid • Gerontologie • Psychologie (lintvak) • Basisvaardigheden communicatie en interviews • Kwaliteit van leven <p><i>Producten en toetsen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Integrale kennistoets • Beroepsproduct: Arbeidsmarktbeschrijving en advies aan organisatie • Toetsing communicatieve vaardigheden <p>EC: 14</p>	<p>Blok 2 Maatschappelijke participatie, welzijn en vrijetijdsbesteding</p> <p><i>Inhoud</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Welzijn • Sociologie (lintvak) • Kwaliteit van leven • Gerontologie • Informatievaardigheden en basis onderzoeksvaardigheden <p><i>Producten en toetsen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Integrale kennistoets • Beroepsproduct: Adviesrapport voor een vrijetijdsactiviteit • Toetsing onderzoeksvaardigheden <p>EC: 14</p>	<p>Blok 3 Wonen</p> <p><i>Inhoud</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wonen • Ethiek (lintvak) • Kwaliteit van leven • Gerontologie • Schriftelijke vaardigheden <p><i>Producten en toetsen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Integrale kennistoets • Beroepsproduct: Notitie t.b.v. woningcoöperatie • Toetsing schriftelijke vaardigheden <p>EC: 14</p>	<p>Blok 4 Zorg</p> <p><i>Inhoud</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zorg • Anatomie/fysiologie (lintvak) • Kwaliteit van leven • Gerontologie • Vergaderen, presenteren en adviseren <p><i>Producten en toetsen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Integrale kennistoets • Beroepsproduct: Zorgleefplan met gerontologisch advies • Toetsing communicatieve vaardigheden <p>EC: 14</p>
Studieloopbaanbegeleiding: 4EC			
Studiejaar 2			
<p>Blok 5 Dienstverlening</p> <p><i>Inhoud</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dienstverlening • Sociologie (lintvak) • Voorlichting, motiveren, keuzes begeleiden <p><i>Producten en toetsen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Schriftelijke kennistoets • Toetsing communicatieve vaardigheden • Beroepsproduct: Projectplan effectieve dienstverlening <p>EC: 12</p>	<p>Blok 6 Casemanagement en regievoering</p> <p><i>Inhoud</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Casemanagement • Anatomie/fysiologie (lintvak) • Adviesgesprek • Stage <p><i>Producten en toetsen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Schriftelijke kennistoets • Beroepsproduct: Assessment t.b.v. cliënt N.a.v. stage <ul style="list-style-type: none"> • Beroepsproduct <p>EC: 12</p>	<p>Blok 7 Consultancy en beleid</p> <p><i>Inhoud</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Consultancy • Psychologie (lintvak) • Leidinggeven en confronterende gesprekken • Stage <p><i>Producten en toetsen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Schriftelijke kennistoets • Beroepsproduct: Adviesnota N.a.v. stage <ul style="list-style-type: none"> • Beroepsproduct <p>EC: 12</p>	<p>Blok 8 Innovatie en ondernemen</p> <p><i>Inhoud</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Innoveren • Ethiek (lintvak) • Communicatieve vaardigheden • Onderzoeksvaardigheden • Stage <p><i>Producten en toetsen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Schriftelijke kennistoets • Beroepsproduct: Multidisciplinair ontwikkelen nieuw product N.a.v. stage <ul style="list-style-type: none"> • Beroepsproduct <p>EC: 12</p>
Studieloopbaanbegeleiding: 4 EC			

Stage/beroepsoriëntatie: 8 EC	
Studiejaar 3	
<p>Blok 9 en 10 Minor</p> <p>EC: 30</p>	<p>Blok 11 en 12 Stage uitstroomprofiel <i>Keuze uit:</i> casemanagement en regievoering, innovatie en ondernemen, consultancy en beleid</p> <p><i>Producten en toetsen:</i> Stageportfolio</p> <p><i>Beroepsproductportfolio</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Diverse beroepsproducten 2. Visiedocument <p><i>Competentieportfolio</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stagewerkplan 2. Eindbeoordeling 3. Bewijslast van de competentieontwikkeling 4. Tussentijdse beoordeling 5. Eindbeoordeling <p>EC: 30</p>
Studiejaar 4	
<p>Blok 13 en 14 Stage uitstroomprofiel: zie blok 11 en 12</p> <p>EC: 30</p>	<p>Blok 15 en 16 Onderzoeksproject</p> <p>Verslag met probleem en doelstelling, literatuuronderzoek en praktijkgericht onderzoek van een bepaald praktijkprobleem.</p> <p>Procesverslag (vanaf 2014 geïntegreerd in onderzoeksverslag)</p> <p>Mondelinge presentatie inclusief verdediging van het werkstuk.</p> <p>EC: 30</p>

BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie – Fontys Hogeschool Verpleegkunde - datum 29 september 2014

Tijd	Gesprekspartners	Auditpanel	Gespreksonderwerpen
08.15 - 08.30	Inloop & ontvangst auditteam		
08.30 - 09.15	Intern overleg auditteam		
09.15 - 10.00	MT/ CvB	Karen Cox (directeur) Marijke van Duuren Michel Duinkerke Marie-Pierre van Meel	Kennismaking MT en vaststellen agenda <u>Gespreksonderwerpen:</u> eigenheid opleiding – ambities - hbo-niveau - relatie beroepenveld – internationalisering - onderzoek
10.00 - 10.15	Pauze		Interne terugkoppeling
10.15 - 11.15	Studenten, o.a vanuit de opleidingscommissie	Amber Schoenmakers (11BTGvt) Vivian Visser (12BTGvt) Mirthe Verstijlen (13BTGvt) Roselinde van Os (11BTGdt), OC-voorzitter Tom Geerits (13BTGdt) Erica Hennen (13BTG dt)	<u>Gespreksonderwerpen:</u> kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid - aansluiting - toetsen en beoordelen - kwaliteit docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen – eigen producten
11.15 - 12.30	Docenten: Samenhangende onderwijsleeromgeving	<u>Bienke Janssen:</u> coördinator Onderzoeksproject , coördinator Dienstverlening, coördinator Maatschappelijke participatie, slb-er, aandachtsfunct. kwaliteit, contact lectoraat aanvraag projecten <u>Eric Schoenmakers:</u> coördinator jaar 1, docent vaardigheden, docent Maatschappelijke participatie, docent Dienstverlening, projectmatig werken, begeleider Onderzoeksproject, docent sociologie, OC-lid <u>Corrie Habraken:</u> coördinator Stages, LPC, Werkgroep Kennistoetsing, IMR-lid <u>Rosa Drijgers:</u> docent lintvak psychologie, begeleider stages, begeleider Onderzoeksproject <u>Colette van Miert:</u> coördinator Vaardigheden <u>Pam van Bruggen:</u> coördinator jaar 2, docent Arbeid, begeleider stages en onderzoeksproject, lid examencommissie, slb-er, voormalig stagecoördinator	<u>Gespreksonderwerpen:</u> realisatie samenhangende onderwijsleeromgeving – inhoud en vormgeving programma – eigen inkleuring programma – keuze werkvormen – onderzoekslijn – stage – internationale component - beoordelen en toetsen – borging niveau – aansluiting instromers – relatie docenten beroepenveld – eigen deskundigheid docenten – opleidingsspecifieke voorzieningen

		<i>Sidney Persoon:</i> Docent Innovatie, Wonen, begeleider stages, begeleider Onderzoeksproject, inhoudsdeskundige terugkomdagen stage Innovatie	
12.30 – 13.15	Lunch auditteam		Interne terugkoppeling
13.15 – 14.00	Spreekuur docenten/studenten Rondleiding opleidings specifieke voorzieningen + inzien materiaal		
14.00 – 14.30	Professionalisering	Gaby Jacobs: lector Bienke Janssen Eric Schoenmakers	<u>Gespreksonderwerpen:</u> deskundigheidsbevordering/pop docenten – onderzoek doen – lectoraat en kenniskring
14.30 – 14:45	Pauze		Interne terugkoppeling
14.45 – 15.30	Examencommissie	Carolyn Reid (voorzitter) Peet van Winkel Pam van Bruggen Kristel Teunissen	<u>Gespreksonderwerpen:</u> Bevoegdheden en taken examencommissie en toetscommissie - rol in de interne kwaliteitszorg toetsing - - resultaten -
15.30 – 16.15	Werkveld/alumni	Werkveld: <u>Theo Peters:</u> Stichting Land van Horne (Ouderenzorg) <u>Stephan Roijers:</u> Simpact BV (<u>Consultancy en innovatie</u>) <u>Toon van de Looy:</u> VanMorgen (Zorg en innovatie) <u>Ron Colaris:</u> Hulp bij Dementie (Casemanagement) <u>Roland v.d. Heijden:</u> Lumensgroep (Welzijn) Alumni: Rieneke Sterken Hanny Vlemmings Ilse Schoormans	<u>Gespreksonderwerpen:</u> contacten met opleiding over onder andere: actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding – onderzoekscomponent - niveau <u>Gespreksonderwerpen:</u> o.a. kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding
16.15 – 16.30	Pauze		Interne terugkoppeling Inzien materiaal Bepaling evt. pending issues
16.30 – 16.45	Evt. Pending issues (alle gesprekspartners zijn hiervoor beschikbaar) Inzien materiaal		
16.45 – 17.45	Interne terugkoppeling: bepaling voorlopige beoordeling		
17.45	Terugkoppeling		

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende voltijdse en deeltijdse opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 22 november 2011. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel moet bepalen of de basiskwaliteit van die opleiding als voldoende kan worden beoordeeld.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de beide variant(en) van de opleiding.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditteam, buiten de auditgesprekken om, at random met een aantal studenten gesproken.

Het oordeel van het auditteam vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 22 november 2011'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de basiskwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde standaarden voor basiskwaliteit.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1 of 3 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.

BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten

Lijst geraadpleegde documenten, conform richtlijn van de NVAO

- Kritische reflectie opleiding
- Organigram instelling / Organigram opleiding.
- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
  - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docent(en) en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
  - differentiatie in graad uitgedrukt in % van het totaal.
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Overzicht van de contacten met het werkveld.
- Samenvatting en analyse recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie.
- Verslagen overleg in relevante commissies / organen.
- Documentatie over student- en docenttevredenheid.
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bekeken⁷:

Aantal	Studentnummer	Variant
1	2099065	deeltijd
2	2175441	deeltijd
3	2166141	deeltijd
4	2174128	deeltijd
5	2170299	deeltijd
6	2172700	deeltijd
7	2174182	deeltijd
8	2164768	deeltijd
9	2173741	deeltijd
10	2166775	voltijd
11	2170956	voltijd
12	2175966	voltijd

⁷ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE VI Overzicht auditpanel

Samenstelling, expertise en korte functiebeschrijvingen (cv's) van voorzitter, leden en secretaris.

Panelleden	Expertise - audit - kwaliteitszorg	Expertise - onderwijs	Expertise - werkveld	Expertise - vakinhoud	Expertise - internationaal	Expertise - studentzaken
W.L.M. Blomen, voorzitter	X				X	
Dr. R.J.J. Gobbens, deskundige		X		X		
E. Messelis, lic., deskundige				X	X	
A. van Leeuwen deskundige			X			
S.M. Mulder studentlid			X			X
H.R. van der Made secretaris	X	X			X	

Korte functiebeschrijvingen
De heer Blomen (Wienke) is directeur van de Hobéon Groep. Hij heeft de afgelopen jaren veelvuldig deelgenomen aan audits in het hoger onderwijs, doorgaans als voorzitter.
De heer Gobbens (Robert) is coördinator van de opleiding Master of Advanced Nursing Practice van het Instituut voor Gezondheidszorg en lid van de kenniskring van het lectoraat Samenhang in de ouderenzorg van de Hogeschool Rotterdam.
Mevrouw Messelis (Els) is opleidingscoördinator & lector Seniorenconsulentenvorming aan de Hogere Leergangen voor Fiscale en Sociale Wetenschappen van de HuBrussel.
De heer Van Leeuwen (Aad) heeft een achtergrond als algemeen manager en is voormalig directeur/mede-eigenaar van het Adviesbureau SIR-55, waar hij nu als projectbegeleider en adviseur actief is op het gebied van woningbouwprojecten voor medioren en senioren.
Mevrouw Mulder (Sabine) is ten tijde van de audit derdejaarsstudent aan de deeltijdse bacheloropleiding Gerontologie van Hogeschool Windesheim te Zwolle.
De heer Van der Made (Rob) is NVAO gecertificeerd secretaris d.d. 30 september 2010.

Op 25 augustus 2014 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie, van Fontys Hogescholen, onder nummer 003217.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van de NVAO. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling -anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau-, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl